

महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेतर्गत
सामाजिक वनीकरण विभागामार्फत केलेल्या रोपवनाचे
संरक्षण व संगोपनाबाबत मार्गदर्शक सूचना.

महाराष्ट्र शासन

शासन निर्णय क्र. मग्रारो-२०११/प्र.क्र.८०/रोहयो-१

नियोजन विभाग (रोहयो प्रभाग)

मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२

दिनांक: ९ डिसेंबर, २०११.

- वाचा:-**
- १) महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी कायदा-२००५
 - २) शासन निर्णय, नियोजन विभाग क्र.रोहयो-२००५/प्र.क्र.१९४/रोहयो-१०, दि.२३ डिसेंबर, २००५
 - ३) महाराष्ट्र रोजगार हमी अधिनियम (सुधारित) कायदा - २००६
 - ४) शासन निर्णय, नियोजन विभाग (रोहयो प्रभाग), क्र.मग्रारो-२०१०/प्र.क्र.३५/रोहयो-१ दि.९ डिसेंबर, २०१० व क्र.मग्रारो-२०११/प्र.क्र.२८/रोहयो-१ दि.१० मे, २०११
 - ५) शासन निर्णय, नियोजन विभाग(रोहयो प्रभाग) क्र.मग्रारो-२०१०/प्र.क्र.११४/रोहयो-१ दि.२२ फेब्रुवारी, २०११ व क्र.मग्रारो-२०११/प्र.क्र.२८/रोहयो-१ दि. ९ मे, २०११
 - ६) शासन निर्णय, नियोजन विभाग क्र. मग्रारोहयो-२०११/प्र.क्र.५४/रोहयो-१०३, दिनांक २७ मे २०११
 - ७) शासन निर्णय, नियोजन विभाग(रोहयो प्रभाग) क्र.मग्रारो-२०११/प्र.क्र.२८/रोहयो-१ दि. ३० जून, २०११

प्रस्तावना :-

महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना अधिनियम, २००५ अंतर्गत राज्यामध्ये मग्रारोहयो टप्प्याटप्प्याने सुरु करण्यात आली असून, दिनांक १ एप्रिल, २००८ पासून संपूर्ण राज्यामध्ये कार्यान्वित करण्यात आली आहे. त्यानुसार संदर्भीय शासन निर्णय दिनांक २३ डिसेंबर, २००५ मधील अनुज्ञेय कामात रोपवाटिका व वृक्षलागवड इत्यादींचा समावेश आहे. संदर्भीय अधिनियमातील अनुसुचि १ मध्ये अनुज्ञेय कामात वनीकरण व झाडे लावणे (Afforestation and tree planting) यांना प्राथमिकता दिलेली आहे.

२. त्या अनुषंगाने महाराष्ट्र शासनाने उपरोक्त क्र. ४ व ५ प्रमाणे शासन निर्णय निर्गमित केले. सदर शासन निर्णयात रोपवन संगोपन, देखभाल व संरक्षण याकरीता पारंपारीक पद्धत नमुद करण्यात आली आहे. यामध्ये रोपवन / वृक्षरोपणाच्या संरक्षणासाठी चौकीदाराची तरतूद आहे. मात्र जिवंत रोपांच्या टक्केवारीप्रमाणे मजुरीचे वाटप करण्याची तरतूद नाही.

३. रोपवनाचे संगोपन, देखभाल व संरक्षण वेगळ्या पद्धतीने करून रोपवनातील जिवंत रोपांची टक्केवारी वाढविणे ही बाब विचारात घेऊन शासनाने संदर्भाधीन शासन निर्णय दिनांक ३० जून, २०११ अन्वये २०० रोपांच्या एका घटक च्ये संगोपन करण्याची जबाबदारी ४ कुटूंबास देण्याचा निर्णय घेतला आहे. त्याच धर्तीवर महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना -महाराष्ट्र अंतर्गत सामाजिक वनीकरण विभागाने सामाजिक वनीकरण वृत्त, अमरावती अंतर्गत सन २०११ च्या पावसाळ्यात केलेल्या वृक्ष लागवडीच्या व इतर सामाजिक

वनीकरण वृत्त विभागांतर्गत सन २०१२ च्या पावसाळ्यात करण्यात येणा-या वृक्ष लागवडीच्या संगोपनाबाबत शासन खालीलप्रमाणे निर्णय घेत आहे:-

शासन निर्णय :-

महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना - महाराष्ट्र अंतर्गत सन २०११ च्या पावसाळ्यात सामाजिक वनीकरण वृत्त, अमरावती अंतर्गत रस्ता व कालव्याच्या (वॉटर कॅनॉल) दुतर्फा केलेल्या वृक्ष लागवडीचे संगोपन, देखभाल व सरक्षण करण्यासाठी तसेच सन २०१२ च्या पावसाळ्यात इतर सामाजिक वनीकरण वृत्त अंतर्गत रस्ता व कालव्याच्या (वॉटर कॅनॉल) दुतर्फा केलेल्या वृक्ष लागवडीच संगोपन, देखभाल व सरक्षण करण्यासाठी खालील कार्यप्रणालीस शासन मान्यता देत आहे :-

१. महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना - महाराष्ट्र अंतर्गत परिच्छेद १ मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे सामाजिक वनीकरण विभागाने रस्ता व कालव्याच्या (वॉटर कॅनॉल) दुतर्फा केलेल्या गट लागवडीतील रोपवनामधील एकूण लागवड करण्यात आलेल्या रोपांचे, २०० रोपांचा एक घटक या प्रमाणे घटक पाडण्यात यावेत. रोपांची संख्या कमी/जास्त असल्यास त्यांचे समान वाटप सर्व घटकांमध्ये करण्यात यावे त्याबाबतची काही उदाहरण खालीलप्रमाणे :-

अ.क्र.	रोपांची संख्या	घटक संख्या	कुटुंब संख्या	शेरा
१	२००	१	४	घटक समप्रमाणात आहे.
२	२५०	१	४	घटकापेक्षा जास्त ५० रोपे संभाळण्याची जबाबदारी घटकांची व त्यातील ४ कुटुंबाची समप्रमाणात राहील.
३	३९०	१	४	घटकापेक्षा जास्त ९९० रोपे संभाळण्याची जबाबदारी घटकाची व त्यातील ४ कुटुंबाची समप्रमाणात राहील.
४	४००	२	८	घटक समप्रमाणात आहे.
५	४२५	२	८	घटकापेक्षा जास्त २५ रोपे संभाळण्याची जबाबदारी दोन घटकांची व त्यातील ८ कुटुंबाची समप्रमाणात राहील. प्रति घटक २१२ रोपे
६	६५०	३	१२	घटकापेक्षा जास्त ५० रोपे संभाळण्याची जबाबदारी ३ घटकांची व त्यातील १२ कुटुंबाची समप्रमाणात राहील. प्रति घटक २१६ रोपे
७	८००	४	१६	घटक समप्रमाणात असल्याने प्रत्येक घटकास २०० रोपे.

टिप - १) २०० रोपे संभाळल्यास प्रचलित दैनंदिन मजुरी दर (सद्या रु.१२७/-प्रति दिन) अनुज्ञेय राहील.

२) २०० रोपांपेक्षा जास्त रोपांचे संरक्षण केल्यास देखील प्रचलित दैनंदिन मजुरी दर (सद्या रु.१२७/- प्रति दिन) अनुज्ञेय राहील.

घटकांमध्ये वाटप करण्यात आलेल्या रोपांच्या संख्येची आवश्यक ती नोंद घेऊन अभिलेख तयार करणे अनिवार्य राहील.

२) संगोपनाचा कालावधी :-

या योजनेअंतर्गत ४ कुटुंबाचा एक गट हा २०० रोपांच्या एका घटकाची देखभाल, संगोपन व संरक्षण २ वर्ष ९ महिने कालावधीसाठी करतील. प्रथम वर्षी जुलै ते मार्च असे ९ महिने, द्वितीय व तृतीय वर्षी प्रत्येकी १२ महिने याप्रमाणे दोन वर्षे ९ महिने कालावधी राहील.

३) कुटूंबांच्या गटाची निवड :-

महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना - महाराष्ट्र अंतर्गत सामाजिक वनीकरण विभागाने सन २०११ च्या पावसाळ्यात रस्ता व कालव्याच्या (वॉटर कॅनॉल) दुतर्फा केलेली वृक्ष लागवड ज्या ग्रामपंचायतीच्या हद्दीत असेल त्या ग्रामपंचायतीच्या ग्रामसभेने प्रत्येक घटकातील रोपांच्या देखभाल, संगोपन व संरक्षणाकरिता ४ कुटूंबांचा एक गट या प्रमाणे गटांची निवड करावी. गटांची निवड करतांना वयोवृद्ध, विधवा, शारिरीकदृष्ट्या कमजोर, भूमिहीन, इत्यादी कुटूंबांना प्राधान्य देण्यात यावे.

४) कुटूंबाच्या गटाची कामे व जबाबदारी :-

सदरहू योजनेअंतर्गत रोपांची निंदणी करणे, मरळी भरणे, खते देणे व रोपांभोवती काटेरी कुंपण करणे ही कामे घटकातील सर्व कुटूंबांनी एकत्रितरित्या करावयाची आहे. मात्र रोपांच्या संरक्षणांचे काम, रोपांना आवश्यकतेनुसार पाणी देण्याचे काम तसेच काटेरी कुंपणाची दुरुस्ती व देखभालीचे काम घटकातील कुटूंबांना चक्रीय पद्धतीने करणे आवश्यक राहील.

रोपांची निंदणी करणे, रोपांना आवश्यकतेनुसार वेळोवेळी पाणी देणे, रोपांचे मोकाट जनावरे, आग इत्यादी कारणांपासून संरक्षण करणे, रोपांना खते देणे, रोपांभोवती काटेरी कुंपण करणे व त्यांची देखभाल करणे, तसेच रोपवनाच्या वाढीसाठी व संरक्षणासाठी जे जे आवश्यक आहे ते काम करणे, प्रत्येक कुटुंबास आवश्यक राहील. कुटुंबाने करावयाच्या कामांबाबतचा सविस्तर तपशील परिशिष्ट भाग-१ ब मध्ये देण्यात आला आहे.

५) कुटूंबांना मजुरी देणे :-

संरक्षक कुटुंबास मजूरीचे वाटप प्रत्येक आठवड्यात करण्यात यावे. प्रत्येक आठवड्याची देय मजुरी ही घटकातील जिवंत रोपांच्या टक्केवारीशी खालील प्रमाणे निगडीत राहील.

- अ) जिवंत रोपांची टक्केवारी ७५% किंवा जास्ती असल्यास आठवड्याची पूर्ण मजूरी देण्यात येईल.**
- ब) जिवंत रोपांची टक्केवारी ६०% ते ७४% असल्यास निम्मी मजुरी (५०%) देय राहील.**
- क) जिवंत रोपांची टक्केवारी ६०% पेक्षा कमी राहिल्यास मजुरी देय राहणार नाही.**

६) मजुरीचे निकष :-

प्रत्येक कुटुंबाने सात दिवस काम केले असल्याचे गृहीत धरण्यात येईल. संरक्षणाचे काम असल्यामुळे इतर कामांसारखे सहा दिवस काम व एक दिवस सुट्टी असे निकष या कामास लागू होणार नाही. सात दिवस झाल्यानंतर ग्राम रोजगार सेवक / ग्रामसेवक यांच्या समक्ष घटकातील रोपांची मोजणी करण्यात येवून त्याबाबतच्या नॉदी घेवून, हजेरीपत्रकावर जिवंत रोपांची टक्केवारी नमूद करून उपरोक्त परिच्छेद पाच प्रमाणे जिवंत रोपांच्या टक्केवारीनुसार मजूरी अदा करण्यात येईल. तदनंतर ती रोपे (घटक) दुस-या कुटुंबाकडे हस्तांतरीत करण्यात येईल.

७) रोजगाराची गणना :-

२०० रोपे सांभाळण्याकरिता ४ कुटुंबाच्या एका गटासाठी तीन वर्षासाठी मग्गरोहयो मध्ये खालीलप्रमाणे रोजगार उपलब्ध होईल.

- अ) पहिले वर्ष - २७० दिवस / ४ कुटुंब म्हणजेच ६७ मनुष्य दिवस प्रति कुटुंब.
- ब) दुसरे व तिसरे वर्ष ३६५ दिवस/४ कुटुंब म्हणजेच ९१ मनुष्य दिवस प्रति कुटुंब प्रति वर्ष.

८) कुटुंबाची पात्रता :-

ज्या गटातील कुटुंबाच्या संरक्षण कालावधीत जीवंत रोपांची टक्केवारी ६०% पेक्षा कमी आहे अशा कुटुंबांला त्या गटातून वगळण्यात यावे व त्याच्या जागी नवीन कुटुंबाची निवड ग्रामसभेमध्ये करण्यात यावी.

९) नैसर्गिक आपत्तीमुळे नुकसान :-

नैसर्गिक कारणामुळे (रोग, किड, इ.) रोपांची मरअळ झाल्यास संरक्षक कुटुंबाना पूर्ण मजूरी देय होईल. त्याकरीता सामाजिक वनीकरण विभाग किंवा पंचायत समितीच्या कृषी अधिका-यांनी नैसर्गिक कारणामुळे रोपांची मरअळ झाल्याचे प्रमाणित करणे आवश्यक आहे.

१०) रोपांच्या हानीबाबतचा अहवाल :-

संरक्षणाभावी झालेली मरअळी संरक्षक कुटुंबाच्या नियंत्रणाबाहेरील घटनेमुळे झाली असल्यास त्याबाबतची शहानिशा सामाजिक वनीकरण विभाग किंवा पंचायत समितीच्या कृषी अधिका-यांनी पहाणी करून अहवाल दिल्यास, संरक्षक कुटुंबास पूर्ण मजूरी देय राहील.

११) रोपांची पुनर्लागवड :-

नैसर्गिक अथवा 'सरक्षणाभावी मेलेल्या रोपांच्या पुनर्लागवडीसाठी ग्रामपंचायतीमार्फत रोपे उपलब्ध करून देण्यात येतील व ती रोपे लागवड करण्याची जबाबदारी संबंधीत संरक्षक कुटुंबांची राहिल.

१२) अभिलेख :-

घटकांचे व निवडलेल्या गटांचे अभिलेख ग्रामपंचायत स्तरावर ठेवण्यात यावेत, तसेच जागेवर घटकांप्रमाणे सिमांकन करावे.

- ५ -

१३) कामकाजाचे दरपत्रक :-

कामकाजाचे नमुना दरपत्रक सोबतच्या परिशिष्टात देण्यात आले आहे. त्यानुसार २०० रोपांच्या एका घटकासाठी रु.१,७२,९१०/- इतकी रक्कम अनुज्ञेय आहे. प्रतिरोप रु.८६५/- खर्च आहे, त्यापैकी तीन वर्ष देखभाल, संगोपन व संरक्षण यासाठी मजूरीचा खर्च रु.६३५/- आहे. २०० रोपांना येणारा मजूरीचा खर्च प्रथम वर्षासाठी प्रतिरोप रु.१७१/-, दुस-या वर्षी प्रतिरोप रु.२३२/- व तीस-या वर्षी रु.२३२/- आहे. परिच्छेद क्र. १ मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे घटकामध्ये २०० पेक्षा जास्त रोपांची लागवड केली, तरीही मजूरीवरील खर्च वरीलप्रमाणेच राहील.

ग्रामपंचायतीमार्फत करावयाची कामे परिशिष्टातील भाग १ अ मध्ये नमुद करण्यात आली आहते. तसेच घटकातील कुटुंबांनी करावयाची कामे परिशिष्टातील भाग १ ब मध्ये नमुद करण्यात आली आहे.

१४) तांत्रिक व प्रशासकीय मान्यता -

सदरहू कामे सामाजिक वनीकरण विभागामार्फत होणार असल्याने तांत्रिक मान्यतेचे अधिकार सामाजिक वनीकरण विभागाच्या तांत्रिक अधिका-यांना राहतील. याबाबतची कार्यपद्धती सदर्भाधीन दिनांक २७ मे, २०११ च्या शासन निर्णयानसार राहील. तहसिलदार, बँक अथवा पोस्टामार्फत मजुरांना मजूरीचे थेट प्रदान करतील.

१५) राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी अधिनियमाच्या सर्व मार्गदर्शक सुचनांचे पालन -

राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी अधिनियमाच्या सर्व मार्गदर्शक सुचना जसे ग्रामसभा व ग्रामपंचायत ठराव, जॉबकार्ड, बँक अथवा पोस्टाव्हारे मजूरी अदा करणे, कंत्राटदारामार्फत कामे न करणे व १५ दिवसामध्ये मजूरी अदा करणे इत्यादी तदनुषंगिक सर्व अटींचे काटेकोरपणे पालन करण्यात यावे.

१६) सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक क्र. २०१११२१२०१०९७००१ हा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

वि. ग्रीष्म
(व्ही.गिरीराज)
प्रधान सचिव (रोहयो)

प्रति,

मा. राज्यपालांचे सचिव,
मा. मुख्यमंत्रांचे प्रधान सचिव,
सर्व मंत्री व राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
मुख्य सचिवांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई.
शासनाचे सर्व अप्पर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/ सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
सर्व विभागीय आयुक्त,

सर्व जिल्हाधिकारी (बृहन्मुंबई व मुंबई उपनगर वगळून),
सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद,
सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी,
आयुक्त (कृषि), महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
मुख्य अभियंता, लघुपाटबंधारे (स्था.स्तर) विभाग, पुणे,
प्रधान मुख्य वन संरक्षक, नागपूर,
संचालक, सामाजिक वनीकरण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे,
संचालक, भुजल सर्वेक्षण विकास यंत्रणा, पुणे
संचालक, फलोत्पादन, पुणे,
उप सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ रोजगार हमी समिती, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई,
संचालक, अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय,

महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मंत्रालय, मुंबई (प्रसिद्धीकरिता),
विभागीय कृषि सहसंचालक, ठाणे, पुणे, कोल्हापूर, नाशिक, औरंगाबाद, अमरावती, लातूर.
सर्व सहसंचालक, सामाजिक बनीकरण (वृत्ते) नागपूर, अमरावती, औरंगाबाद, नाशिक,
कॉंकण वृत्त ठाणे.

सर्व जिल्हा अधीक्षक, कृषि अधिकारी,
सर्व प्रकल्प संचालक, जिल्हा ग्रामीण विकास यंत्रणा.
महालेखापाल, महाराष्ट्र राज्य, (लेखा व अनुशेयता), महाराष्ट्र-१ व २, मुंबई/नागपूर
महालेखापाल, महाराष्ट्र राज्य (लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र-१ व २, मुंबई/नागपूर
सर्व मंत्रालयीन विभाग.
सर्व कार्यासन अधिकारी, रोहयो प्रभाग व जलसंधारण विभाग.
निवडनस्ती / सारग्रंथ. (रोहया-१)

परिशिष्ट (भाग - १ अ)

महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना - महाराष्ट्र

महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना - महाराष्ट्र अंतर्गत सामाजिक वनीकरण विभागाने सन २०११ च्या पावसाळ्यात रस्ता व कालव्याच्या (वॉटर कॉनॉल) दुतर्फा केलेल्या वृक्ष लागवडीचे संगोपन, देखभाल व संरक्षण करणे.

अ.क्र.	कामाचा तपशील	म.दिन	मजुरी	साहित्य	एकूण
१	२	३	४	५	६
अ-१ : प्रथम वर्ष कामे					
१	प्रत्येक रोपांसभोवती काटेरी फांद्यांचे कुपण करणे व आवश्यकतेनुसार त्याची दुरुस्ती करणे.	०.००	०.००	१४०६.००	१४०६.००
२	निंदणीचे वेळी द्यावयाचे खत खरेदी	०.००	०.००	९०.००	९०.००
३	आवश्यकतेनुसार २०० रोपांना प्रति रोप ३ दिवसाला १ लिटर याप्रमाणे दर महिन्याला १० वेळा पाणी देणे. ऑक्टोबर, नोव्हेंबर, डिसेंबर, जानेवारी, फेब्रुवारी, मार्च. २०० बॉटल २ रु. प्रमाणे व २ झूम १५० रु. प्रमाणे.	-	-	४३००.००	४३००.००
	एकूण			५७९६.००	५७९६.००
	मजुर कल्याण खर्च २.७० %				१५६.४९
	आकस्मिक खर्च २ %				११५.९२
	एकंदर एकूण				६०६८.४१
अ-२	द्वितीय वर्ष कामे				
१	निंदणीचे वेळी द्यावयाचे खत खरेदी	०.००	०.००	९०.००	९०.००
२	आवश्यकतेनुसार २०० रोपांना प्रति रोप ३ दिवसाला १ लिटर याप्रमाणे दर महिन्याला १० वेळा पाणी देणे. एप्रिल, मे, ऑक्टोबर, नोव्हेंबर, डिसेंबर, जानेवारी, फेब्रुवारी, मार्च. २०० बॉटल २ रु. प्रमाणे	-	-	५२००.००	५२००.००
	एकूण	०.००	०.००	५२९०.००	५२९०.००
	मजुर कल्याण खर्च २.७० %				१४२.८३
	आकस्मिक खर्च २ %				१०५.८०
	एकंदर एकूण	०.००	०.००	५२९०.००	५५३८.००
अ-३	तृतीय वर्ष कामे				
१	निंदणीचे वेळी द्यावयाचे खत खरेदी	०.००	०.००	९०.००	९०.००
२	आवश्यकतेनुसार २०० रोपांना प्रति रोप ३ दिवसाला १ लिटर याप्रमाणे दर महिन्याला १० वेळा पाणी देणे. एप्रिल, मे, ऑक्टोबर, नोव्हेंबर, डिसेंबर, जानेवारी, फेब्रुवारी, मार्च. २०० बॉटल २ रु. प्रमाणे	-	-	५२००.००	५२००.००
	एकूण	०.००	०.००	५२९०.००	५२९०.००
	मजुर कल्याण खर्च २.७० %				१४२.८३
	आकस्मिक खर्च २ %				१०५.८०
	एकंदर एकूण	०.००	०.००	५२९०.००	५५३८.००
	एकूण (अ)				१७१४४.००

टीप :- ग्रामपंचायतीने खतांची खरेदी सहकारी सोसायटीकडून करावी

	परिशिष्ट (भाग - १ ब)				
ब	४ कुटुंबांमार्फत (देखभाल ,संगोपन व संरक्षण कामे कालावधी तीन वर्ष)				
अ.क्र.	कामाचा तपशील	म.दिन	मजुरी	साहित्य	एकूण
ब-१	<u>प्रथम वर्ष कामे</u>				
१	प्रत्येक रोपांसभोवती काटेरी फांद्यांचे कुंपण करणे व आवश्यकतेनुसार त्याची दुरुस्ती करणे.				
२	मरअळीच्या ठिकाणी १० टक्के (२० रोपे) रोपांची खड्ड्यांमध्ये लागवड करणे.				
३	२०० रोपांना ३ वेळा निंदणी व माती सैल करून आळे करणे आणि पाणी देण्यासाठी आळी करून माती सैल करणे. आवश्यकतेनुसार खते देणे	२७०.००	३४२९०.००	०.००	३४२९०.००
४	गुरेढोरे,मनुष्य,आग यापासून वृक्षलागवडीचे संरक्षण व देखभाल व संगोपन - एप्रिल ते मार्च				
५	२०० रोपांना, प्रति रोप ३ दिवसाला १ लिटर याप्रमाणे दरमहा १० वेळा पाणी देणे. रोपांची लागवड केल्यानंतर पाऊस लांबल्यास आवश्यकतेनुसार रोपांना पाणी देण्यात यावे. तसेच ऑक्टोबर ते मार्च या कालावधीत देखिल पाणी दयावे.				
	एकूण	२७०.००	३४२९०.००	०.००	३४२९०.००
ब-२	<u>द्वितीय वर्ष कामे</u>				
१	२०० रोपांना ३ वेळा निंदणी व माती सैल करून आळे करणे आणि पाणी देण्यासाठी आळी करून माती सैल करणे. आवश्यकतेनुसार खते देणे				
२	गुरेढोरे,मनुष्य,आग यापासून वृक्षलागवडीचे संरक्षण व देखभाल व संगोपन - एप्रिल ते मार्च	३६५.००	४६३५५.००	०.००	४६३५५.००
३	२०० रोपांना, प्रति रोप ३ दिवसाला १ लिटर याप्रमाणे दरमहा १० वेळा पाणी देणे.एप्रिल,मे व ऑक्टोबर ते मार्च				
	एकूण	३६५.००	४६३५५.००	०.००	४६३५५.००
ब-३	<u>तृतीय वर्ष कामे</u>				
१	२०० रोपांना ३ वेळा निंदणी व माती सैल करून आळे करणे आणि पाणी देण्यासाठी आळी करून माती सैल करणे. आवश्यकतेनुसार खते देणे	३६५.००	४६३५५.००	०.००	४६३५५.००
२	गुरेढोरे,मनुष्य,आग यापासून वृक्षलागवडीचे संरक्षण व देखभाल व संगोपन - एप्रिल ते मार्च				

३	२०० रोपांना, प्रति रोप ३ दिवसाला १ लिटर याप्रमाणे दरमहा १० वेळा पाणी देणे. एप्रिल, मे व ऑक्टोबर ते मार्च				
	एकूण	३६५.००	४६३५५.००	०.००	४६३५५.००
	एकूण				१२७०००
	मजुर कल्याण खर्च २.७० %				३४२९
	आकस्मिक खर्च २ %				२५४०
	एकूण (ब)				१३२९६९
	एकंदर एकूण (अ + ब)				१५०११३
प्रति रोप खर्च रु.७५१/-					